

MRF 2023.38

Retten i Holstebros dom af 19. januar 2023, sag BS-44947/2021-HOL

A (adv. Christian Ternvig Markussen) mod Miljø- og Fødevarerklagenævnet (adv. Daniella Gabris)

Ikke grundlag for at tilsidesætte Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse om, at undtagelsesbestemmelserne i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 25, stk. 5 (fravigelse af BAT-krav) og § 33, stk. 1 (50 %-reglen) kunne anvendes til at meddele miljøtilladelse efter husdyrbruglovens § 16 b til et eksisterende malkekvæghold, hvorved kvægholdet overgik til regulering efter stipladsmodellen.

Lemvig Kommune meddelte den 2. maj 2018 en landmand miljøtilladelse til hold af malkekvæg med opdræt, jf. husdyrbruglovens § 16 b. Tilladelsen indebar hverken bygningsmæssige ændringer eller ændringer eller udvidelser af dyreholdet, idet der alene var tale om, at produktionen overgik til regulering efter stipladsmodellen. En nabo, A, påklagede tilladelsen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, der den 4. maj 2021 (j.nr. 18/05101) stadfæstede afgørelsen. Efterfølgende blev nævnet opmærksom på de specielle regler i godkendelsesbekendtgørelsen for beregning af BAT-krav og faktisk emission og genoptog af egen drift klagesagen, hvilket førte til at nævnet den 31. maj 2022 (j.nr. 22/04677) stadfæstede miljøtilladelsen med visse ændringer. I afgørelsen afgrænsede nævnet sin prøvelse til tre forhold: (i) kontrol af det fastlagte produktionsareal, (ii) overholdelsen af kravet om anvendelse af BAT (maksimal ammoniakemission) og (iii) lugtgener og anvendelsen af 50 %-reglen. I forhold til det fastlagte produktionsareal foretog nævnet en efterprøvelse af kommunens fastlæggelse heraf, men fandt ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering. I forhold til anvendelse af BAT (maksimal ammoniakemission) tiltrådte nævnet kommunens beregninger, hvorefter den faktiske ammoniakemission var højere end BAT-kravet, som derved ikke var overholdt. Kommunen havde imidlertid vurderet, at miljøtilladelsen ville opfylde betingelserne i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 25, stk. 5, hvorefter kommunalbestyrelsen i særlige tilfælde kan fravige det beregnede BAT-krav, hvis ansøgeren

godtgør, at kravet konkret ikke vil være proportionalt som følge af den eksisterende indretning og drift. Nævnet fandt efter en konkret vurdering ikke grundlag for at tilsidesætte denne vurdering. I forhold til lugtgener og anvendelsen af 50 %-reglen tiltrådte nævnet de fremlagte lugtberegninger, som viste, at lugtgeneafstanden var overskredet til nærmeste beboelse i samlet bebyggelse. Kommunen havde dog vurderet, at betingelserne for at anvende undtagelsesbestemmelsen i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 33 (50 %-reglen) var opfyldt, hvilket nævnet ikke fandt grundlag for at tilsidesætte. Naboen A anlagde herefter sag mod nævnet, hvor A anførte nævnets anvendelse af beregningsmodellerne og bl.a. gjorde gældende, at sagen ikke var oplyst tilstrækkelig. Byretten fandt indledningsvist, at A ikke havde godtgjort, at nævnets afgørelse var truffet på et forkert faktisk grundlag. Byretten fandt dernæst ikke grundlag for at tilsidesætte nævnets tiltræden af kommunens beregninger af den faktiske ammoniakemission eller nævnets vurdering af, at betingelserne for fravigelse af BAT-kravet i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 25, stk. 5, var opfyldt. Videre fandt byretten ikke grundlag for at tilsidesætte nævnets anvendelse af bekendtgørelsens § 33, stk. 1 (50 %-reglen), idet byretten bl.a. anførte, at A ikke havde påvist grunde til, at lugtberegningsmodellerne ikke kunne anvendes i det konkrete tilfælde. Da det af A anførte om anden brug af den omhandlede bedrift end tilladt var et tilsynsspørgsmål og ikke kunne føre til andet resultat, frifandt byretten Miljø- og Fødevarerklagenævnet.

RETTEEN I HOLSTEBRO DOM

afsagt den 19. januar 2023

Sag BS-44947/2021-HOL

A

(advokat Christian Ternvig Markussen)

mod

Miljø- og Fødevareklagenævnet

(advokat Daniella Gabris)

Denne afgørelse er truffet af dommer Torben Riise.

Sagens baggrund og parternes påstande

Denne sag, der er anlagt den 3. november 2021, drejer sig om en afgørelse, som sagsøgte, Miljø- og Fødevareklagenævnet, endeligt har truffet den 31. maj 2022, hvor nævnet, med visse ændringer, stadfæstede Lemvig Kommunes afgørelse af 2. maj 2018 om miljøtilladelse til hold af malkekvæg med opdræt på Adr. 1 i Bækmarksbro.

A har endeligt nedlagt følgende påstande:

Principal:

Sagsøgte tilpligtes at anerkende, at der skal meddeles afslag på ansøgning om § 16 b miljøtilladelse til hold af malkekvæg med opdræt på Adr. 1, 7660 Bækmarksbro i henhold til afgørelsen af 31.05.2022.

Subsidiært:

Sagsøgtes afgørelse af 31.05.2022 er ugyldig.

Tertiært:

Sagsøgtes afgørelse af 31.05.2022 hjemvises til fornyet behandling.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har endeligt nedlagt påstand om frifindelse.

Oplysningerne i sagen

På baggrund af en ansøgning indgivet den 6. november 2017 meddelte Lemvig Kommune ved afgørelse 2. maj 2018 i medfør af husdyrbruglovens § 16 b miljøtilladelse til hold af malkekvæg med opdræt på Adr. 1 i Bækmarksbro. Der skete ikke bygningsmæssige ændringer på ejendommen, og der skete heller ingen ændringer eller udvidelser af dyreholdet i forbindelse med den meddelte miljøtilladelse. Der var alene tale om, at produktionen overgik til ny regulering efter stipladsmodellen.

I Lemvig Kommunes afgørelse er bl.a. anført:

" ...

1.1. Beskrivelse af projektet

Det søgte projekt indebærer, at staldanlægget på Adr. 1 , 7660 Bækmarksbro tillades til hold af malkekvæg med opdræt på husdyrbrugets produktionsareal, som udgør 2.054 m².

Der sker ikke bygningsmæssige ændringer på ejendommen som følge af det søgte projekt.

...

1.3. Begrundelse for afgørelsen

Der søges tilladelse til hold af malkekvæg med opdræt. Den eksisterende drift er en malkekvægsbesætning med opdræt og det ønskes at udnytte det eksisterende staldanlægs kapacitet optimalt ved en tilladelse efter den nye husdyrregulering.

...

1.4. Vilkår

...

8. Rengøring og staldhygiejne

Lugtbidraget fra staldene skal sikres begrænset ved opretholdelse

af god staldhygiejne samt rengøring af samtlige staldafsnit for foder- og gødningsrester.

...

3.2.3. Ammoniakemission – ny viden

DCA rapport nr. 110 om ammoniakemission fra sengestalde til kvæg, udgivet af Aarhus Universitet i december 2017 præsenterer nye testresultater for ammoniakemissionen fra kvægstalde.

Det fremgår af Miljøstyrelsens nyhed 19. december 2017:

Ifølge rapporten viser testen, at stalddypen "fast drænet gulv med skraber og ajlefløb" har en højere ammoniakfordampning end hidtil antaget, mens stalddypen "spaltegulv, kanal med bagskyl eller ringkanal" har en lidt lavere ammoniakfordampning end hidtil antaget. Testen viser samtidig, at spalteskraberen ikke har en målbar effekt på ammoniakfordampningen.

Den ny viden betyder, at miljøeffekten af spalteskraberen skal revurderes og at emissionsfaktorerne for kvægstalde i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen skal opdateres i en kommende bekendtgørelsesændring hurtigst muligt. Miljøstyrelsen vil snarest informere yderligere på hjemmesiden i takt med at konsekvenser af den ny viden afdækkes.

Ammoniakemissionen fra sengebåsestalde af typen "spaltegulv, kanal med bagskyl eller ringkanal" fastsættes i DCA-rapporten til **1,2 kg N/år/m² produktionsareal**.

Emissionstal i husdyrgodkendelse.dk er 1,34 kg N/år/m².

DCA-rapporten viser altså, at emissionen fra produktionsarealet er 10,4 % lavere end hvad der i øjeblikket fremgår af husdyrgodkendelse.dk.

Konsekvensen af, at spalteskrabere ikke er påvist at have en ammoniakreducerende effekt er, at der ikke stilles vilkår om brug af spalteskrabere og at anvendelse af spalteskrabere ikke betragtes som BAT.

I praksis forventes det, at spalteskrabere fortsat vil blive anvendt af hensyn til kvægets klovsundhed.

3.2.4. Fravigelse af BAT-emissionsgrænseværdi

I særlige tilfælde kan den fastsatte BAT-emissionsgrænseværdi fraviges, jævnfør Husdyrlovbekendtgørelsens § 24, stk. 5.

Den nye viden om emissionen fra kvægstalde udgør efter Lemvig Kommunes vurdering et fyldestgørende grundlag til at fravige BAT-emissionsgrænseværdien for det søgte projekt.

Ammoniakemissionen fra det søgte projekt uden effekt af spalteskrabere er af Lemvig Kommune beregnet til 2.725 kg N/år.

Beregningen anvender de i bekendtgørelsen fastsatte emissionsværdier for de valgte staldsystemer.

Der er søgt tilladelse til 745 m² produktionsareal af typen sengebåse med spaltegulv og kanal med bagskyl eller ringkanal, 923 m² produktionsareal af typen sengebåse med spalter og linespil, 154 m² produktionsareal af typen dybstrøelse til køer, kvier og stude og 232 m² produktionsareal af typen dybstrøelse til småkalve. Hertil kommer 1.027 m² overfladeareal på gyllebeholdere og 148 m² overfladeareal på møddingsplads.

Lemvig Kommune vurderer, at der ikke er renere teknologier til rådighed for husdyrbruget, som opfylder proportionalitetsprincippet. Lemvig Kommune lægger her vægt på, at der er tale om et eksisterende staldanlæg i drift.

Erfaringsmæssigt er omkostningerne ved overdækning af gyllebeholdere højere end 100 kr./kg reduceret N. Teknologier som gylleforsuring og ændring af staldgulvet vurderes også at være så omkostningstunge, at de ikke opfylder proportionalitetsprincippet.

BAT-emissionsgrænseværdien fraviges jævnfør § 24, stk. 5 og BAT-niveauet vurderes at være overholdt ved en emission på **2.725 kg N/år**.

...

Ved sagens behandling har Lemvig Kommune taget stilling til, om en tilladelse til at opstalde kvæg uden en specifik begrænsning i dyrenes antal, alder og vægt vil medføre et forøget lugtbidrag.

Det er et vilkår i husdyrgodkendelsen fra 2012, at en del af ungdyrene skal være udegående i sommermånederne. Derfor har Lemvig Kommune desuden taget stilling til om den søgte ændring, hvor ungdyr fremadrettet er på stald om sommeren, vil medføre et forøget lugtbidrag, set i lyset af den nye viden om lugt, som er grundlag for den nye husdyrregulering.

I den forbindelse har Lemvig Kommune stillet spørgsmål til Miljøstyrelsens husdyrhjælpedesk og fået svar den 23. november 2017:

Spørgsmål

Et husdyrbrug er godkendt efter § 12 med vilkår om, at kvier er udegående om sommeren. Dette vilkår er nødvendigt for at overholde lugtgenafstand til nabo. Der søges nu § 16b. Det er angivet, at der ikke er udegående dyr i nudrift på produktionsarealet, hvor de udegående kvier opstaldes i vinterhalvåret. Ansøger oplyser, at produktionsarealet anvendes til goldkøer, når kvierne er udegående, og at produktionsarealet derfor udnyttes om sommeren. § 12-godkendelsen indeholder ikke vilkår om, at produktionsarealet til kvierne skal stå tomt, når kvierne er udegående, og der har ikke været flere dyr på stald end tilladt, så godkendelsens vilkår er overholdt ved den beskrevne praksis. Vil det være korrekt at angive en nudrift uden udegående dyr, og herved omgå vilkåret om udegående kvier med henvisning til, at det er tilladt at anvende produktionsarealet til andre dyr (goldkøer), når kvierne ikke er på stald?

Svar

Det er korrekt, at ansøger skal angive det pågældende produktionsareal hvor goldkøerne opholder sig på, da der sker en afsætning af gødning på dette produktionsareal. Så ja, det vil være korrekt, at angive en nudrift uden udegående dyr i dette tilfælde.

Dog vil der skulle angives udegående dyr i nudriften, hvis dyrene er udegående i ansøgt drift. Betydningen af udegående dyr er forholdsvis fradrag ved beregning af ammoniakemission efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 20, stk. 3. og fraregning af hele mdr. ved beregning af lugtemission efter bekendtgørelsens § 21, stk. 3.

Af vejledningen fremgår: Ændringer i længden af den periode et eksisterende produktionsareal er uden dyrehold, fordi dyreholdet er udegående, jf. § 20, stk. 3, kan heller ikke medregnes i merdepositionsregningen.

Perioden, dyreholdet i et staldafsnit er udegående, skal således også angives ens i nudrift og ansøgt drift.

<http://husdyrvejledning.mst.dk/vejledning-tilbekendtgørelserne/husdyr-godkendelses-bekendtgørelsen/13-generelle-principper-for-godkendelser-og-tilladelser/>

Bemærk at jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 38, at der er krav til rengøring når produktionsarealet tages ud pga. udegående dyr.

Miljøstyrelsen giver dette svar med det forbehold, at svaret er vejledende og af principiel karakter, idet styrelsen ikke kan medvirke til kommunens konkrete sagsbehandling. Ved behandling af en konkret, fuldt oplyst sag, kan der være forhold der taler for, at kommunen behandler sagen anderledes.

Med venlig hilsen,

Husdyrhelpdesken

Lemvig Kommune vurderer på baggrund af Miljøstyrelsens svar, at der er søgt § 16b-tilladelse på et korrekt grundlag, og at det søgte projekt ifølge ny viden om lugt fra husdyrbrug ikke vil medføre et forøget lugtbidrag fra staldanlægget.

Fravigelse af lugtbeskyttelsesniveau

Lemvig Kommune skal herefter tage stilling til, om der er grundlag for at fravige husdyrlovbekendtgørelsens lugtbeskyttelsesniveau, jævnfør § 32, stk. 1.

Der er tale om et eksisterende staldanlæg, hvor den nuværende drift fortsætter på uændret vis, dog uden krav om udegående dyr eller begrænsninger i antal, alder eller vægt af kvægholdet.

Den søgte drift vurderes ikke at medføre en ændret påvirkning af de omboende som følge af staldenes lugtbidrag til omgivelserne.

Lemvig Kommune har siden 2012 modtaget en række henvendelser fra nærmeste nabo, hvor der rejses spørgsmål om dyreholdets størrelse følger produktionstilladelsen. Lemvig Kommune har derimod ikke modtaget henvendelser om konkrete lugtgener fra staldanlægget.

..."

Efter klage fra A den 25. maj 2018 stadfæstede Miljø- og Fødevarerklagenævnet den 4. maj 2021 Lemvig Kommunes afgørelse.

I Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse er bl.a. anført:

" ...

Det fremgår af den påklagede miljøtilladelse, at husdyrbrugets totale staldanlæg er opgjort til 3.663 m², hvoraf det totale produktionsareal er opmålt til at udgøre 2.054 m². Det fremgår tillige, at der ikke med tilladelsen ændres på bygninger, produktionsarealets størrelse eller på staldsystemer i forhold til den eksisterende tilladte produktion. Lemvig Kommune har i afgørelsen lagt til grund, at vilkåret i husdyrbrugets eksisterende miljøgodkendelse, som ændret af Natur- og Miljøklagenævnet, om at kvier skal være udegående 5 måneder årligt, ikke har nogen betydning for opgørelsen af produktionsarealet i nudrift, idet det pågældende staldareal har været inddraget i produktionen, herunder også i de måneder, hvor kvierne har været udegående.

...

Det fremgår af sagens oplysninger, at staldsystemet i stald 3 er delvist dybstrøelse og delvist spalter, ringkanal/bagskyl, at staldsystemet i stald 4 er delvist dybstrøelse og delvist spalter og linespil, samt at staldsystemet i stald 5 er dybstrøelse. Det fremgår endvidere, at der i forbindelse med det ansøgte projekt er foretaget en genberegning af kravet til den maksimale ammoniakemission fra husdyrbrugets stalde og gødningsopbevaringsanlæg (BAT-kravet), og at BAT-kravet er beregnet til 2.167 kg NH₃-N pr. år. Kommunen har i afgørelsen anført, at den faktiske ammoniakemission fra anlægget er 2.725 kg NH₃-N pr. år. BAT-kravet er dermed ikke overholdt, men kommunen har vurderet, at kravet kan fraviges med hjemmel i den dagældende husdyrgodkendelsesbekendtgørelses § 24, stk. 5 (den nugældende § 25, stk. 5), og at BAT-niveauet dermed er overholdt med en emission på 2.725 kg N/år.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har efterprøvet Lemvig Kommunes beregninger og finder ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering af, at husdyrbruget lever op til kravet om anvendelse af BAT. Nævnet konstaterer, at idet spalteskraber på tidspunktet for den aktuelle afgørelse ikke længere var optaget på Miljøstyrelsens teknologiliste eller på anden måde anerkendt, skal BAT-kravet for husdyrbruget genberegnes uden inddragelse heraf, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, pkt. A, nr. 2.1.2, der vedrører eksisterende staldafsnit. BAT-kravet og den beregnede faktiske ammoniakemission fra husdyrbruget skal herefter beregnes på baggrund af de samme emissionsfaktorer i tabel 1, 2 og 3 i bekendtgørelse nr. 1380 af 30. november 2017. Den faktisk ammoniakemission fra det ansøgte vil på den baggrund være

den samme som BAT-kravet. Det ansøgte projekt overholder dermed det beregnede BAT-krav.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet bemærker, at idet husdyrbruget overholder BAT-kravet for ammoniak, er nævnet enig med Lemvig Kommune i, at der ikke er grundlag for i miljøtilladelsen at stille vilkår om yderligere ammoniakreducerende tiltag.

..."

Den 3. november 2021 anlagde A nærværende sag, som da rettede sig mod Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse af 4. maj 2021.

Den 13. oktober havde A 2021 anmodet A Miljø- og Fødevarerklagenævnet om af genoptage behandlingen klagesagen. Dette afslog Miljø- og Fødevarerklagenævnet ved afgørelse af 11. januar 2022, hvori bl.a. er anført:

" ...

Anmodningen er begrundet med, at Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse er baseret på urigtige faktiske forhold, idet nævnet efter anmoders opfattelse har overset, at nærmeste staldbygning har halvåbne ydervægge i bygningens længde. Hertil kommer, at vurderingen af, hvorvidt 50 %-reglen kan finde anvendelse, er foretaget på et forkert grundlag, idet afstanden til ejendommen på Adr. 2 er opmålt fra midten af staldanlægget.

Anmoder har herudover anført, at et vilkår om udegående dyr fastsat i en tidligere § 12-miljøgodkendelse ikke har været overholdt, hvilket har medført, at beregningerne i såvel den tidligere godkendelse som den nu meddelte miljøtilladelse efter § 16 b bygger på urigtige forudsætninger, og at den forurening, der hidrører fra husdyrbruget, er større, end hvad der er lagt til grund i vurderingen heraf. Hertil kommer, at der efter anmoders opfattelse ikke er hjemmel til at tillade, at produktionsarealet i § 16 b-tilladelsen opgøres uden at der tages hensyn til det tidligere vilkår om udegående dyr.

Endeligt har anmoder anført, at vilkår i miljøtilladelsen om forebyggelse af lugtgener ikke overholdes, og at kravet om anvendelse af BAT ikke er overholdt. Hertil kommer, at anmoder oplever støjgener fra driften af husdyrbruget, og at det er anmoders opfattelse, at vurderingen af støjforholdene i miljøtilladelsen er utilstrækkelig, og at vilkår om støjgrænser ikke overholdes.

2. Sagens oplysninger

2.1 Lemvig Kommunes afgørelse af 2. maj 2018

Lemvig Kommune meddelte den 2. maj 2018 i medfør af husdyrbruglovens § 16 b en miljøtilladelse til hold af malkekvæg med opdræt på Adr. 1 , 7660 Bækmarksbro.

Tilladelsen indebar hverken bygningsmæssige ændringer, eller ændringer eller udvidelser af dyreholdet. Der var alene tale om, at produktionen overgik til regulering efter stipladsmodellen.

For så vidt angår lugt fremgik det af miljøtilladelsen, at der i det elektroniske ansøgningssystem husdyrgodkendelse.dk var foretaget en beregning af lugtgenefstandene, som viste, at lugtgenekriteriet var overholdt til nærmeste byzonegrænse og til nærmeste enkeltbolig uden landbrugspligt, men ikke til nærmeste beboelse i samlet bebyggelse (Adr. 2).

Idet lugtgenefstanden ikke var overholdt til nærmeste beboelse i samlet bebyggelse, foretog Lemvig Kommune en vurdering af, hvorvidt der for det ansøgte projekt kunne dispenseres fra det fastlagte lugtgeneniveau ved at anvende den såkaldte 50 %-regel. Ved vurderingen lagde kommunen til grund, at den beregnede genefstand til nærmeste beboelse i samlet bebyggelse var 148,8 meter, og at den vægtede gennemsnitsafstand var 93,7 meter. Den vægtede gennemsnitsafstand var dermed mere end 50 % af genefstanden. Kommunen lagde desuden til grund, at den ansøgte miljøtilladelse til fleksibel produktion af malkekvæg med opdræt ikke ville medføre et ændret eller forøget lugtbidrag til omgivelserne, idet der var tale om et eksisterende staldanlæg, hvor driften fortsatte på uændret vis, dog uden vilkår om udegående dyr eller begrænsninger i antal, alder eller vægt af kvægholdet. Det var på den baggrund kommunens samlede vurdering, at husdyrbruget med de stillede vilkår kunne drives som ansøgt uden at medføre væsentlige lugtgener.

2.2 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 4. maj 2021

Miljø- og Fødevareklagenævnet traf den 4. maj 2021 afgørelse om at stadfæste Lemvig Kommunes afgørelse af 2. maj 2018 om miljøtilladelse til hold af malkekvæg med opdræt på Adr. 1 , 7660 Bækmarksbro, med en enkelt ændring.

Miljø- og Fødevareklagenævnet foretog i afgørelsen en prøvelse af det fastlagte produktionsareal, overholdelsen af kravet om anvendelse af BAT, samt af lugtgener, herunder anvendelsen af 50 %-reglen. Nævnet bemærkede i forhold til kontrol af det fastlagte produktionsareal, at nævnet var enig med Lemvig Kommune i, at vilkåret i husdyrbrugets

tidligere miljøgodkendelse om udegående dyr ikke i den konkrete sag indebar en indskrænkning af produktionsretten i det eksisterende staldanlæg, og at vilkåret således ikke forholdt sig til staldanlæggets anvendelse, men alene tog stilling til kviernes ophold i en vis periode.

I forhold til overholdelsen af kravet om anvendelse af BAT fandt Miljø- og Fødevareklagenævnet, at BAT-kravet og den beregnede faktiske ammoniakemission fra husdyrbruget skulle beregnes på baggrund af de samme emissionsfaktorer i tabel 1, 2 og 3 i bekendtgørelse nr. 1380 af 30. november 2017. Den faktiske ammoniakemission fra det ansøgte ville på den baggrund være den samme som BAT-kravet, og det ansøgte projekt overholdt derfor efter nævnets vurdering det beregnede BAT-krav.

Hvad angik lugtgener og anvendelsen af 50%-reglen fandt Miljø- og Fødevareklagenævnet, at Lemvig Kommunes beregninger var foretaget korrekt, og at betingelserne for at anvende 50 %-reglen i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 33 var opfyldte. Nævnet lagde ved vurderingen vægt på, at der var tale om eksisterende staldbygninger, og at produktionsarealerne med det ansøgte var uændrede i forhold til nudriften.

3. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

3.1 Indledende bemærkninger

En myndighed er forpligtet til at genoptage behandlingen af en sag, hvis der i forbindelse med anmodningen om genoptagelse fremkommer nye faktiske oplysninger af så væsentlig betydning, at der er en vis sandsynlighed for, at sagen havde fået et andet udfald, hvis oplysningerne havde foreligget i forbindelse med den tidligere behandling af sagen. En myndighed kan også have pligt til at genoptage behandlingen af en sag, hvis der ved den tidligere sagsbehandling er begået væsentlige fejl. Desuden kan væsentlige nye retlige forhold betyde, at der er en forpligtelse til at genoptage behandlingen af en sag. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis domstolene i en tilsvarende sag har underkendt myndighedens fortolkning eller praksis, eller der er sket væsentlig ændring med tilbagevirkende kraft i det retsgrundlag, der forelå på tidspunktet for den tidligere afgørelse.

3.2 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at det med anmodningen om genoptagelse ikke er påvist, at der er begået fejl ved nævnets behandling af klagesagen, at der er fremkommet nye faktiske oplysninger af væsentlig betydning for sagens resultat, eller at der er fremkommet nye

retlige forhold, der kan begrunde, at behandlingen af klagesagen genoptages.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har ved vurderingen lagt vægt på, at anmodningen om genoptagelse omhandler forhold omkring staldbygningens konstruktion, der var kendt på afgørelsestidspunktet, og som derfor i fornødent omfang er indgået i nævnets overvejelser i forbindelse med sagens behandling. Nævnet finder således ikke, at der er grundlag for at ændre vurderingen i nævnets afgørelse af 4. maj 2021. Miljø- og Fødevareklagenævnet har endvidere lagt vægt på, at anmodningen herudover vedrører forhold om anvendelsen af 50 %-reglen, opførelsen af produktionsarealet på husdyrbruget, og overholdelsen af kravet om anvendelse af BAT, som allerede er behandlet i nævnets afgørelse af 4. maj 2021. Nævnet bemærker i den forbindelse, at det fremgår af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, pkt. B, at den vægtede gennemsnitsafstand er gennemsnitsafstanden mellem centrum af staldafsnittene og nærmeste punkt i de i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 31 nævnte områder og beboelsesbygninger vægtet i forhold til lugtemissionen fra de enkelte staldafsnit.

Endeligt har Miljø- og Fødevareklagenævnet lagt vægt på, at anmoder har anført en række forhold vedrørende støj fra driften af husdyrbruget, som efter nævnets vurdering har karakter af nye klagepunkter og argumenter, og ikke nye faktiske oplysninger, og som i øvrigt efter nævnets vurdering ikke med en vis sandsynlighed ville have medført, at sagen havde fået et andet resultat, selvom de havde været forelagt for nævnet ved sagens behandling. Nævnet bemærker i den forbindelse, at en eventuel efterfølgende manglende overholdelse af vilkårene i den meddelte miljøtilladelse, herunder vilkår om støj og rengøring, ikke kan føre til en genoptagelse af klagesagen. Det påhviler Lemvig Kommune som tilsynsmyndighed at påse, at såvel reglerne i husdyrbruglovgivningen som tilladelser efter husdyrbrugloven og vilkårene heri overholdes, jf. husdyrbruglovens kapitel 5. Tilsynsanliggender kan ikke påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. husdyrbruglovens § 48, stk. 2. En eventuel klage over den måde, hvorpå kommunen udøver sin tilsynspligt, kan i stedet indbringes til Ankestyrelsen, der fører tilsyn med kommunerne efter reglerne i kommunestyrelsesloven.⁴ Det er Ankestyrelsen selv, der beslutter, om der er tilstrækkelig anledning til at rejse en tilsynssag.

..."

Den 16. maj 2022 genoptog Miljø- og Fødevareklagenævnet behandlingen af klagesagen, hvori det havde truffet afgørelsen af 4. maj 2021, og den 31. maj 2022 stadfæstede Miljø- og Fødevareklagenævnet Lemvig Kommunes afgørelse

af 2. maj 2018 med en ændring af vilkår 1, idet afgørelsen af 31. maj 2022 erstattede afgørelsen af 4. maj 2021.

I Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse af 31. maj 2022 er bl.a. anført:

" ...

1. Beslutning om genoptagelse

En myndighed er forpligtet til af egen drift at genoptage behandlingen af en sag, hvis der, efter afgørelse er truffet, er fremkommet nye faktiske oplysninger af så væsentlig betydning, at der er en vis sandsynlighed for, at sagen havde fået et andet udfald, hvis oplysningerne havde foreligget i forbindelse med den tidligere behandling af sagen. En myndighed kan også have pligt til at genoptage behandlingen af en sag, hvis der ved den tidligere sagsbehandling er begået væsentlige fejl. Desuden kan væsentlige nye retlige forhold betyde, at der er en forpligtelse til at genoptage behandlingen af en sag. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis domstolene i en tilsvarende sag har underkendt myndighedens fortolkning eller praksis, eller der er sket en væsentlig ændring med tilbagevirkende kraft i det retsgrundlag, der forelå på tidspunktet for den tidligere afgørelse.

Det fremgår af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 71, stk. 2, at ved Miljø- og Fødevarerklagenævnets behandling af klager over afgørelser om godkendelse og tilladelse efter husdyrbruglovens §§ 16 a og 16 b til etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug med kvægstalde, hvor ansøgningen er indgivet til kommunalbestyrelsen inden den 1. august 2018, anvendes de emissionsfaktorer og BAT-krav, der er fastsat for kvægstalde i bilag 3, tabel 1, 4 og 5, i bekendtgørelse nr. 1380 af 30. november 2017.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har den 4. maj 2021 truffet afgørelse om at stadfæste Lemvig Kommunes afgørelse af 2. maj 2018 om miljøtilladelse til hold af malkekvæg med opdræt på Adr. 1, 7660 Bækmarksbro, med visse ændringer. Af nævnets afgørelse fremgår følgende om overholdelsen af kravet om anvendelse af BAT (afsnit 3.2.3):

"[...] BAT-kravet og den beregnede faktiske ammoniakemission fra husdyrbruget skal herefter beregnes på baggrund af de samme emissionsfaktorer i tabel 1, 2 og 3 i bekendtgørelse nr. 1380 af 30. november 2017. Den faktisk ammoniakemission fra det ansøgte vil på den baggrund være den samme som BAT-kravet. Det ansøgte projekt overholder dermed det beregnede BAT-krav."

Miljø- og Fødevareklagenævnet er blevet opmærksomt på, at beregningen af husdyrbrugets BAT-krav og faktiske emission skal foretages ud fra de emissionsfaktorer og BAT-krav, der er fastsat for kvægstalde i bilag 3, tabel 1, 4 og 5, i bekendtgørelse nr. 1380 af 30. november 2017, jf. den særlige overgangsbestemmelse i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 71, stk. 2. I det konkrete tilfælde betyder det, at BAT-kravet for de to staldafsnit, der er indrettet som henholdsvis sengestald med spalter (kanal, linespil) og sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal) skal beregnes ud fra emissionsfaktorerne fastlagt for disse staldsystemer i tabel 5 (der indeholder BAT-emissionsværdier for eksisterende stalde), mens BATkravet for de staldafsnit, der er indrettet med dybstrøelse, skal beregnes ud fra emissionsfaktorerne for dette staldsystem i tabel 1.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder, at nævnets afgørelse af 4. maj 2021 dermed lider af en hjemmelsmangel, og finder på den baggrund, at der er begået fejl ved sagens behandling, der kan begrunde, at behandlingen af klagesagen vedrørende Lemvig Kommunes afgørelse af 2. maj 2018 genoptages.

2. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Lemvig Kommunes afgørelse er den 25. maj 2018 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af husdyrbrugets nabo.

Klager har anført, at produktionsarealet i nudrift er opgjort forkert, idet der er indregnet produktionsarealer i tre staldafsnit, der i henhold til husdyrbrugets eksisterende miljøgodkendelse fra 2012 skal stå tomme fem måneder om året. Hertil kommer, at et areal i en ombygget halm-lade uden inventar tillige er indregnet, uanset at ansøger siden 2012 blot har haft mulighed for at opstalde kalve på arealet, uden at det har været et krav.

Klager undrer sig i øvrigt over, at lugtberegningen for nudriften i miljøtilladelsen ikke stemmer med lugtberegningen for den ansøgte drift i husdyrbrugets 2012-miljøgodkendelse, hvor 50 %-reglen blev anvendt. Endeligt har klager anført, at der har været dyrehold i staldafsnit, der i henhold til vilkår fastsat af Natur- og Miljøklagenævnet i nævnets afgørelse om husdyrbrugets 2012-godkendelse skulle stå tomme i perioden fra 1. maj til 1. oktober, hvilket betyder, at vilkår, der tillige blev fastsat af nævnet, om at disse staldafsnit skulle rengøres, heller ikke har været overholdt. Klager mener, at nævnet nu må stille krav om, at de af nævnet stillede vilkår overholdes, og at vilkårene videreføres i miljøtilladelsen.

3. Sagens oplysninger

3.1 Sagens forhistorie

Lemvig Kommune meddelte den 14. februar 2012 miljøgodkendelse efter den dagældende husdyrbruglovs § 12 til en udvidelse af kvægbrugget på Adr. 1 , 7660 Bækmarksbro.

Godkendelsen omfattede en udvidelse af dyreholdet fra 162 køer og 168 opdræt, svarende til 291,76 dyreenheder (DE), til 175 malkekøer, 44 småkalve (0-6 mdr.), 139 kvier (6-25 mdr.) og 88 tyrekalve (40-60 kg), svarende til 332,2 DE. I forbindelse med udvidelsen etableredes en tilbygning til en eksisterende stald, en ny plansilo, et nyt maskinhus, samt en ny facade på en eksisterende småkalvestald. Herudover etableredes en ny indkørsel til ejendommen.

Miljøgodkendelsen indeholdt bl.a. følgende vilkår 8 om lugt:

”For at mindske lugtgener fra ejendommen må der ikke være opstaldet kvier på Adr. 1 i alderen 10 mdr. – 25 mdr. i sommermånederne.

Afskærmende beplantning mellem Adr. 1 og nr. 49 skal bibeholdes.”

Lemvig Kommunes afgørelse blev påklaget til Natur- og Miljøklagenævnet, som ved afgørelse af 18. juli 2012 stadfæstede kommunens afgørelse med følgende ændringer:⁴

”Vilkår nr. 8 ændres til:

”Minimum 37 kvier (10-15 mdr.) skal være udegående 5 måneder om året, heraf skal kvierne græsse minimum 3 måneder uden for bedriftens udbringningsarealer. Minimum 73 kvier (15-25 mdr.) skal være udegående 5 måneder om året.”

Som vilkår nr. 8a indsættes:

”Lugtbidraget fra staldene skal sikres begrænset ved opretholdelse af god staldhygiejne samt rengøring af samtlige staldafsnit for foder- og gødningsrester.””

Lemvig Kommune meddelte herefter den 18. januar 2013 et tillæg efter den dagældende husdyrbruglovs § 12, stk. 3, til husdyrbruggets miljøgodkendelse. Tillægget omfattede en gennemgribende renovering af

den eksisterende småkalvestald. Dyreholdets størrelse og sammensætning ændredes ikke.

Den 9. august 2017 traf Lemvig Kommune afgørelse om ikke-godkendelsespligt ved skift i dyretype på husdyrbruget. Det tilladte årlige dyrehold udgjorde herefter 185 malkekøer, 110 kvier (6-25 mdr.), 30 småkalve (0-6 mdr.) og 92 tyrekalve (40-60 kg).

Lemvig Kommunes afgørelse blev påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som ved afgørelse af 2. februar 2019 afviste at realitetsbehandle klagen, idet nævnet fandt, at klagen alene omhandlede, hvorvidt husdyrbrugets gældende miljøgodkendelse fra 2012 blev overholdt, og dermed ikke forhold, der vedrørte den påklagede afgørelse.⁵

3.2 Den påklagede afgørelse

Lemvig Kommune har den 2. maj 2018 i medfør af husdyrbruglovens § 16 b meddelt miljøtilladelse til hold af malkekvæg med opdræt på Adr. 1 , 7660 Bækmarksbro.

Tilladelsen er meddelt på baggrund af en ansøgning indsendt den 6. november 2017.

---

⁴ Sagsnr. NMK-132-00591.

⁵ Sagsnr. 18/05697.

Der foretages ikke bygningsmæssige ændringer på ejendommen, ligesom der heller ikke sker ændringer eller udvidelser af dyreholdet i forbindelse med den meddelte miljøtilladelse. Der er alene tale om, at produktionen overgår til ny regulering efter produktionsareal (stipladsmodellen).

Det fremgår af miljøtilladelsen, at fastlæggelsen af husdyrbrugets produktionsareal i nudrift, dvs. den hidtidige drift og anvendelse af staldarealerne, er baseret på miljøgodkendelsen fra 2012, med de ændringer som Natur- og Miljøklagenævnet tilføjede i sin afgørelse, samt tillægs-godkendelsen fra 2013. Ansøger har i den forbindelse oplyst, at kviestalden har været anvendt til goldkøer i de perioder, hvor kvierne har været udegående. Lemvig Kommune har derfor lagt til grund, at nudriften skal opgøres uden udegående dyr, idet stalden i nudrift har været anvendt i produktionen, når kvierne har været udegående. Miljøtilladelsen omfatter herefter et totalt staldareal på 3.663 m² og et produktionsareal på 2.054 m².

Der er nærmere redegjort for produktionsarealets størrelse i tilladelsens bilag 1 og 3. Tilladelsen indeholder desuden følgende vilkår herom:

"1. Produktionsareal

Det samlede produktionsareal på husdyrbruget til malkekøer, kvier og stude må maksimalt udgøre

923 m² sengestald med spalter (kanal, linespil)

**745 m² sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)
og**

154 m² dybstrøelsesstald

Det samlede produktionsareal til småkalve (under 6 måneder) må maksimalt udgøre

232 m² dybstrøelsesstald."

Herudover indeholder tilladelsen bl.a. følgende vilkår om rengøring og staldhygiejne:

"8. Rengørings og staldhygiejne

Lugtbidraget fra staldene skal sikres begrænset ved opretholdelse af god staldhygiejne samt rengøring af samtlige staldafsnit for foder- og gødningsrester."

I forhold til BAT fremgår det af ansøgningsmaterialet, at der i det elektroniske ansøgningssystem husdyrgodkendelse.dk er foretaget en beregning, som viser, at den maksimale ammoniakemission for husdyrbrugets anlæg (BAT-kravet) er 2.167 kg N pr. år, mens den faktiske emission fra husdyrbruget i ansøgt drift vil være 2.158 kg N pr. år. Ansøger har på den baggrund vurderet, at BAT-kravet er overholdt.

Det fremgår imidlertid af miljøtilladelsen, at der under sagens behandling i Lemvig Kommune er fremkommet ny viden om effekten af skrabning af spaltegulve, som dokumenterer, at spalteskraber ikke har effekt på ammoniakfordampning. Kommunen har på den baggrund foretaget en manuel genberegning uden om det elektroniske ansøgningssystem, hvor den ammoniakreducerende effekt af skraber på spaltegulv er fjernet. Kommunens beregning viser, at den faktiske ammoniakemission fra husdyrbruget i ansøgt drift vil være 2.725 kg N pr. år.

Idet det beregnede BAT-krav for husdyrbruget dermed ikke er overholdt, har Lemvig Kommune herefter foretaget en vurdering af, om kravet kan fraviges med hjemmel i den særlige undtagelsesbestemmelse i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 24, stk. 5.⁶ Kommunen bemærker i den forbindelse, at den nye viden om emissionen fra kvægstalde efter kommunens vurdering udgør et fyldestgørende grundlag for at fravige BAT-kravet for det ansøgte projekt. Hertil kommer, at der efter kommunens vurdering ikke er teknologier eller virkemidler til rådighed for husdyrbruget, som opfylder proportionalitetsprincippet. Kommunen har i denne vurdering lagt vægt på, at der er tale om eksisterende staldanlæg, og at det erfaringsmæssigt vil medføre en omkostning på mere end 100 kr. pr. kg reduceret N at etablere fast overdækning på gyllebeholderne, ligesom implementering af gylleforsuring eller ændring af staldtypen også vil være så omkostningstunge, at proportionalitetsprincippet ikke kan opfyldes. Det er derfor kommunens samlede vurdering, at det ansøgte projekt kan tillades med en emission på 2.725 kg N pr. år.

For så vidt angår lugt fremgår det af miljøtilladelsen, at der i det elektroniske ansøgningssystem husdyrgodkendelse.dk er foretaget en beregning af lugtgeneafstandene, som viser, at lugtgenekriteriet er overholdt til nærmeste byzonegrænse og til nærmeste enkeltbolig uden landbrugspligt, men ikke til nærmeste beboelse i samlet bebyggelse (Adr. 2).

Idet lugtgeneafstanden ikke er overholdt til nærmeste beboelse i samlet bebyggelse, har Lemvig Kommune foretaget en vurdering af, hvorvidt der for det ansøgte projekt kan dispenseres fra det fastlagte lugtgeneniveau ved at anvende den såkaldte 50 %-regel. Ved vurderingen har kommunen lagt til grund, at den beregnede geneafstand til nærmeste beboelse i samlet bebyggelse er 148,8 meter, og at den vægtede gennemsnitsafstand er 93,7 meter. Den vægtede gennemsnitsafstand er dermed mere end 50 % af geneafstanden. Kommunen har desuden lagt til grund, at den ansøgte miljøtilladelse til fleksibel produktion af malkekvæg med opdræt ikke vil medføre et ændret eller forøget lugtbidrag til omgivelserne, idet der er tale om et eksisterende staldanlæg, hvor den nuværende drift fortsætter på uændret vis, dog uden vilkår om udegående dyr eller begrænsninger i antal, alder

---

⁶ I den dagældende bekendtgørelse nr. 1380 af 30. november 2017, der svarer til § 25, stk. 5, i den nugældende bekendtgørelse nr. 2225 af 27. november 2021.

eller vægt af kvægholdet. Kommunen bemærker i øvrigt, at der ikke tidligere er modtaget henvendelser fra de omboende om konkrete lugtgener fra staldanlægget. Det er på den baggrund kommunens samlede vurdering, at husdyrbruget med de stillede vilkår kan drives som ansøgt uden at medføre væsentlige lugtgener.

3.3 Lemvig Kommunes bemærkninger til klagen

Lemvig Kommune har den 29. maj 2018 til klagen bemærket, at der efter kommunens vurdering ikke med klagen er fremkommet væsentlige nye oplysninger af betydning for kommunens afgørelse. Kommunen henviser derfor til, hvad der fremgår af den påklagede afgørelse.

3.4 Nye oplysninger under sagens behandling

Miljø- og Fødevareklagenævnet har den 5. januar 2021 anmodet Lemvig Kommune om at præcisere opgørelsen af husdyrbrugets produktionsareal.

Lemvig Kommune har den 14. januar 2021 indsendt en situationsplan, hvoraf det fremgår, hvordan produktionsarealet fordeler sig på husdyrbrugets tre stalde (nr. 3, 4 og 5), og hvilke staldsystemer, der findes i de enkelte stalde. Det fremgår således, at stald 3 er indrettet med dybstrøelse og sengestald med spalter, ringkanal/bagskyl, at stald 4 er indrettet med dybstrøelse og sengestald med spalter og linespil, samt at stald 5 er indrettet udelukkende med dybstrøelse.

4. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

4.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets prøvelse

Det fremgår af § 11, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse af en afgørelse til de forhold, der er klaget over. Det fremgår dog af forarbejderne til bestemmelsen, at nævnet har mulighed for og efter omstændighederne pligt til at inddrage andre forhold end det, der er klaget over, f.eks. spørgsmålet om overholdelse af gældende EU-ret eller grundlæggende forvaltningsretlige grundsætninger.⁷

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i denne klagesag fundet anledning til at behandle følgende forhold:

- 1) Kontrol af det fastlagte produktionsareal
- 2) Overholdelsen af kravet om anvendelse af BAT
- 3) Lugtgener og anvendelsen af 50 %-reglen

Efter nævnets vurdering er der ikke med klagen i øvrigt fremkommet forhold, der kan føre til ændringer af Lemvig Kommunes afgørelse.

---

⁷ Jf. bemærkningerne til § 11 i forslag L44 til Lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet (FT 2016-17).

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker, at det påhviler Lemvig Kommune som tilsynsmyndighed at påse, at såvel reglerne i husdyrbruglovgivningen som godkendelser og tilladelser efter husdyrbrugloven og vilkårene heri overholdes, jf. husdyrbruglovens kapitel 5. Tilsynsanliggender kan ikke påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet, jf. husdyrbruglovens § 48, stk. 2. Klage over den måde, hvorpå kommunen udøver tilsynspligten, kan i stedet indgives til Ankestyrelsen, jf. kommunestyrelseslovens kapitel VI.⁸ Det er Ankestyrelsen selv, der beslutter, om der er tilstrækkelig anledning til at rejse en tilsynssag.

4.2 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

4.2.1 Indlændende bemærkninger

Husdyrbruget er tidligere godkendt efter 2007-husdyrbruglovens § 12.⁹

Det ansøgte, der ikke er omfattet af godkendelsespligten efter § 16 a, stk. 1 eller 2, kræver tilladelse efter husdyrbruglovens § 16 b, stk. 1, idet produktionsarealet er på mere end 100 m², jf. § 10, stk. 1, i lov nr. 204 af 28. februar 2017 om ændring af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug m.v.

Ifølge husdyrbruglovens § 27 skal en tilladelse efter husdyrbruglovens § 16 b indeholde vilkår om husdyrbrugets indretning og drift, herunder om den kontrol, som den, der er ansvarlig for husdyrbruget, skal foretage for egen regning, samt opførelse af bebyggelse m.v., medmindre andet følger af regler fastsat i medfør af lovens § 34 a. Hvis husdyrbruget har en ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år, skal kommunalbestyrelsen fastsætte vilkår, som sikrer reduktion af ammoniakemissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

De nærmere regler om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug er fastsat i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.¹⁰

Efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 34, stk. 1, skal kommunalbestyrelsen ved afgørelse om tilladelse efter § 16 b i husdyrbrugloven vurdere, om den ansøgte etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbruget kan indebære en væsentlig virkning på miljøet.

Kommunalbestyrelsen skal på grundlag af sin vurdering fastsætte de vilkår efter husdyrbruglovens § 27, stk. 1, der sikrer, at husdyrbruget

med det ansøgte ikke vil have væsentlig virkning på miljøet, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 36, stk. 1.

---

⁸ Lovbekendtgørelse nr. 47 af 15. januar 2019 om kommunernes styrelse.

⁹ Lov nr. 1572 af 20. december 2006 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug med senere ændringer.

¹⁰ Bekendtgørelse nr. 2225 af 27. november 2021 om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug.

4.2.2 Ad 1) Kontrol af det fastlagte produktionsareal

Husdyrbrugloven blev ved lov nr. 204 af 28. februar 2017 ændret, således at reguleringen af anlæg og arealer blev skilt ad, og reglerne om udbringning af husdyrgødning blev løftet ud af den konkrete miljøgodkendelse eller -tilladelse, og over i generelle regler, ligesom der blev indført en ny model for reguleringen af produktionen. Den nye model betegnes stipladsmodellen, hvori reguleringen baseres på en produktionsramme, der bliver udtrykt i m² produktionsareal i stedet for antal dyr. Ammoniak- og lugtemissionerne fra husdyrbruget fastsættes herefter med udgangspunkt i produktionsarealets størrelse og ikke på baggrund af det årligt producerede antal dyr.

Produktionsarealet er det areal i fast placerede husdyranlæg, hvorpå dyrene kan opholde sig og har mulighed for at afsætte gødning, og som dyrene ikke kun har kortvarig adgang til, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 2, nr. 4, jf. bilag 3, pkt. C, nr. 1.

Til produktionsarealet medregnes således ikke servicerum, gangarealer m.v., og stiafskillelser, arealer med nakkebomme, foderautomater, krybber, foderborde m.v., hvor dyrene ikke kan opholde sig og/eller ikke har mulighed for gødningsafsætning.

Ikke fast placerede husdyranlæg, herunder visse mobile stalde, flytbare læskure m.v., skal heller ikke medregnes til produktionsarealet, ligesom heller ikke folde, indhegninger m.v. med plantedække skal medregnes.

I bekendtgørelsens bilag 3, pkt. C, nr. 1 og 2, oplistes følgende eksempler på typer af arealer, som henholdsvis skal og ikke skal medregnes i produktionsarealet:

"1. Typer af arealer som skal medregnes i produktionsarealet
Stiarealer, herunder bufferstier, sygestier m.v.

- Boksarealer, herunder sygebokse, separationsbokse m.v.

- Burarealer, grundarealet af hver etage bortset fra arealet af adgang mellem dobbeltbure i etager
- Øvrige opholds-, total-, nytte- eller friarealer, herunder arealer med dybstrøelse
- Udendørs opholdsarealer med befæstelse/fast bund, herunder verandaer, løbegårde, permanente læskure, kalvehytter m.v.
- Arealer med malkerobotter, som dyrene har adgang til

2. Typer af arealer som kan, men ikke skal, medregnes i produktionsarealet

- Service- og gangarealer m.v., hvor dyrene kun opholder sig i forbindelse med flytning og lignende
- Ridebaner i ridehaller og lignende arealer, hvor dyrene opbindes i mindre end 2 timer ad gangen (heste)
- Udleveringsrum (svin)
- Malkeområde og opmarch-/opsamlingsarealer, hvor der kun er adgang i forbindelse med malkning (malkekøer)“

Det fremgår af den påklagede miljøtilladelse, at husdyrbrugets totale staldanlæg er opgjort til 3.663 m², hvoraf det totale produktionsareal er opmålt til at udgøre 2.054 m². Det fremgår tillige, at der ikke med tilladelsen ændres på bygninger, produktionsarealets størrelse eller på staldsystemer i forhold til den eksisterende tilladte produktion. Lemvig Kommune har i afgørelsen lagt til grund, at vilkåret i husdyrbrugets eksisterende miljøgodkendelse, som ændret af Natur- og Miljøklagenævnet, om at kvier skal være udegående 5 måneder årligt, ikke har nogen betydning for opgørelsen af produktionsarealet i nudrift, idet det pågældende staldareal har været inddraget i produktionen, herunder også i de måneder, hvor kvierne har været udegående.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har efterprøvet det fastlagte produktionsareal på 2.054 m², og nævnet finder ikke grundlag for at tilside-sætte Lemvig Kommunes fastlæggelse heraf. Det er således nævnets vurdering, at det produktionsareal, som kommunen har lagt til grund i miljøtilladelsen, svarer til den detailopgørelse, der er fremsendt til nævnet den 14. januar 2021, og at kommunen ved det fremsendte har redegjort tilstrækkeligt for arealets opgørelse. Nævnet er i øvrigt enig med kommunen i, at vilkåret om udegående dyr ikke i den konkrete sag indebærer en indskrænkning af produktionsretten i det eksisterende staldanlæg. Vilkaeret forholder sig således ikke til staldanlæggets anvendelse, men tager alene stilling til kviernes ophold i en vis periode.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet bemærker dog, at det ikke af miljøtilladelsens vilkår fremgår, hvilken dyretype eller flexgruppe, der skal gå

på de konkrete produktionsarealer, hvordan produktionsarealerne er opgjort, og hvordan de fordeler sig på de enkelte stalde. Nævnet ændrer og uddyber derfor vilkår 1.

4.2.3 Ad 2) Overholdelsen af kravet om anvendelse af BAT

Ved godkendelse og tilladelse til etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug med en ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år skal ammoniakemissionen fra husdyrbruget (stald og lager) reduceres til et niveau svarende til emissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) (den maksimale emission), jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 25, stk. 1.

Kommunalbestyrelsen skal fastsætte vilkår, som sikrer reduktion af ammoniakemissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, jf. husdyrbruglovens § 27, stk. 2, samt husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 36, stk. 1, nr. 2.

Den beregnede ammoniakemission fra husdyrbruget må ikke overstige den maksimale ammoniakemission (BAT-kravet).

Den maksimale emission beregnes for hvert staldafsnit for sig ud fra produktionsarealets størrelse i m² og emissionsfaktorerne for hver enkelt dyretype og staldsystem, jf. bilag 3, pkt. A, nr. 2, tabel 4 og 5, svarende til de dyretyper og staldsystemer, som er anvendt som grundlag for kommunens beregning af ammoniakemissionen efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 21, stk. 2, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 25, stk. 2.

Den maksimale emission fastlægges samlet for alle staldafsnit og gødningsanlæg (stald og lager) på husdyrbruget, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 25, stk. 3.

Kravet til den maksimale emission omfatter hele husdyrbruget, men kravet til det enkelte staldafsnit afhænger af, om staldafsnittet betragtes som nyt eller eksisterende. Eksisterende staldafsnit på husdyrbruget er de staldafsnit, som er lovligt bestående, og som ikke med ansøgningen om godkendelse eller tilladelse renoveres eller i øvrigt ændres på en sådan måde, at de betragtes som nye, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, pkt. A, nr. 2.1.2, jf. nr. 2.1.1.

Ved ansøgninger om godkendelse eller tilladelse skal kravet til den maksimale ammoniakemission fra eksisterende staldafsnit og gødningsopbevaringsanlæg genberegnes. Beregningen foretages som udgangspunkt ud fra de emissionsfaktorer i kg NH₃-N pr. m² produk-

tionsareal pr. år i tabel 1, henholdsvis kg NH₃-N pr. m² overfladeareal eller grundareal pr. år i tabel 2 og 3, som er gældende på tidspunktet for den aktuelle afgørelse, og de vilkår om virkemidler og miljøteknologi, der er fastsat for det pågældende staldafsnit og gødningsopbevaringsanlæg i en gældende godkendelse eller tilladelse. Hvis et vilkår i en gældende godkendelse eller tilladelse omfatter virkemidler og miljøteknologi, som ved beregningen i forbindelse med den aktuelle afgørelse ikke er optaget på Miljøstyrelsens teknologiliste eller på anden måde er anerkendt, beregnes den samlede relative effekt af de øvrige virkemidler og miljøteknologier, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, pkt. A, nr. 2.1.2.¹¹

Ved ansøgninger om godkendelse eller tilladelse til etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug med kvægstalde, hvor ansøgningen er indgivet til kommunalbestyrelsen inden den 1. august 2018, skal genberegningen dog foretages ud fra de emissionsfaktorer og BAT-krav, der er fastsat for kvægstalde i bilag 3, tabel 1, 4 og 5, i bekendtgørelse nr. 1380 af 30. november 2017, jf. den særlige overgangsbestemmelse i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 71, stk. 2. Idet ansøgningen om miljøtilladelse af kvægbruget er indsendt til Lemvig Kommune den 6. november 2017, finder overgangsbestemmelsen anvendelse i nærværende sag.

¹¹ Se også helpdesksvar fra Miljøstyrelsen af 16. december 2019: <https://husdyrvejledning.mst.dk/helpdesk/helpdesk-svar/bat/bat-for-eksisterende-staldafsnitfrivillig-reduktion-af-ammoniak-i-tidligere-godkendelser/>

Det fremgår af oplysningerne i sagen, at Eksisterende kostald (stald 3) er indrettet med staldsystemerne dybstrøelse og sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal), at Tilbygning kostald (stald 4) er indrettet med staldsystemerne dybstrøelse og sengestald med spalter (kanal, linespil) samt at Småkalvestald (stald 5) er indrettet med staldsystemet dybstrøelse.

Af ansøgningsmaterialet i sagen fremgår det, at der i det elektroniske ansøgningssystem husdyrgodkendelse.dk er foretaget en beregning, som viser, at den maksimale ammoniakemission for husdyrbrugets anlæg (BATkravet) er 2.167 kg N pr. år.

Det fremgår dernæst af den påklagede miljøtilladelse, at Lemvig Kommune manuelt har beregnet, at den faktiske ammoniakemission fra husdyrbruget i ansøgt drift vil være 2.725 kg N pr. år. BAT-kravet er dermed ikke overholdt.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har efterprøvet beregningen af BAT-kravet for husdyrbruget, samt Lemvig Kommunes manuelle beregning af den faktiske ammoniakemission fra husdyrbruget i ansøgt drift, og nævnet finder ikke anledning til at tilsidesætte disse beregninger. Nævnet er derfor enig med kommunen i, at den faktiske emission er højere end BAT-kravet, som derved ikke er overholdt. Nævnet bemærker i den forbindelse, at nævnet er enig med kommunen i, at den faktiske emission skal beregnes uden inddragelse af spalteskraber, idet spalteskraber på tidspunktet for den aktuelle afgørelse ikke længere var optaget på Miljøstyrelsens teknologiliste eller på anden måde anerkendt, og BAT-kravet for husdyrbruget derfor skal genberegnes uden inddragelse heraf, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, pkt. A, nr. 2.1.2, der vedrører eksisterende staldafsnit.¹² Idet der ikke er fastsat øvrige vilkår om miljøteknologi eller virkemidler til imødekomme af krav om maksimal emission ved anvendelse af BAT, anvendes den eller de faktorer, der er fastsat i tabel 5, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, pkt. A, nr. 2.1.2.

Idet BAT-kravet ikke er overholdt, følger det af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 24, stk. 1, jf. stk. 2, jf. § 25, at der som udgangspunkt ikke kan meddeles tilladelse efter husdyrbruglovens § 16 b til det ansøgte projekt. Det følger imidlertid af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 25, stk. 5, at kommunalbestyrelsen i særlige tilfælde kan fravige det beregnede BAT-krav, hvis ansøgeren godtgør, at kravet konkret ikke vil være proportionalt som følge af den eksisterende indretning og drift.

---

¹² Teknologien blev taget af Teknologilisten den 21. februar 2018, jf. <https://mst.dk/erhverv/landbrug/miljoeteknologi-og-bat/teknologilisten/logbog-for-opdateringer-af-teknologilisten/>. Se i øvrigt tilsvarende i bl.a. Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 24. september 2021 i sagsnr. 18/04873 m.fl., Miljø- og Fødevareklagenævnet afgørelse af 20. juni 2020 i sagsnr. 18/05485, og Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 14. februar 2019 i sagsnr. 18/05315.

Lemvig Kommune har i den påklagede miljøtilladelse vurderet, at der i nærværende sag er tale om et sådant særligt tilfælde, hvor BAT-kravet kan fraviges med hjemmel i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 25, stk. 5. Det er således kommunens vurdering, at den nye viden, som dokumenterer, at spalteskraber ikke har effekt på ammoniakfordampning i kvægstalde, udgør et fyldestgørende grundlag for at fravige BAT-kravet for det ansøgte projekt. Hertil kommer, at der efter kommunens vurdering ikke er teknologier eller virkemidler til rådighed for husdyrbruget, som opfylder proportionalitetsprincippet, idet der er tale om eksisterende staldanlæg. Erfaringsmæssigt vil det således efter kommu-

nens opfattelse medføre en omkostning på mere end 100 kr. pr. kg reduceret N at etablere fast overdækning på gyllebeholderne, ligesom implementering af gylleforsuring eller ændring af staldtypen også vil være så omkostningstunge, at proportionalitetsprincippet ikke kan opfyldes. Det er derfor kommunens samlede vurdering, at det ansøgte projekt kan tillades med en emission på 2.725 kg N pr. år.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker indledningsvist, at anvendelsen af bestemmelsen bygger på en forudsætning om, at der er tale om et særligt tilfælde, hvor det ikke vil være proportionalt at kræve, at et eksisterende husdyrbrug implementerer teknologier og/eller virkemidler til reducere af husdyrbrugets ammoniakemission, således at det lovfastsatte BAT-krav vil kunne overholdes. Det er Lemvig Kommunes vurdering, at den nye viden om, at spalteskraber ikke har en reducerende effekt på ammoniakemissionen fra kvægstalde, og at anvendelse af spalteskraber derfor ikke kan betragtes som BAT, er udtryk for et sådant særligt tilfælde, der vil kunne begrunde anvendelse af reglen i den konkrete sag. Nævnet er enig med kommunen i denne betragtning, og finder ikke grundlag for at tilsidesætte vurderingen heraf.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker dernæst, at det fremgår af bestemmelsen i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 25, stk. 5, at det er ansøger, der skal godtgøre, at BAT-kravet konkret ikke vil være proportionalt som følge af den eksisterende indretning og drift på husdyrbruget. Nævnet kan imidlertid ikke af sagens oplysninger se, at ansøger har fremlagt dokumentation, der vil kunne godtgøre, at betingelsen om manglende proportionalitet er opfyldt. Det fremgår heller ikke af sagens oplysninger, hvilken dokumentation for de faktiske omkostninger, som Lemvig Kommune har anvendt ved sin vurdering af, at betingelsen om manglende proportionalitet er opfyldt. Nævnet konstaterer dog, at Miljøstyrelsens teknologiliste på nuværende tidspunkt for kvægbrug omfatter gylleforsuring samt overdækning af gyllebeholdere. Herudover vil det være muligt at ændre staldsystemet til "Fast drænet gulv med skraber og ajleafløb", der i henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, tabel 4, vil være at betragte som BAT for malkekøer, kvier og stude. Nævnet finder på den baggrund, at kommunen i sin proportionalitetsvurdering overordnet har forholdt sig til de teknologier og virkemidler, der ville kunne implementeres på det konkrete anlæg.

Det fremgår af et helpdesksvar fra Miljøstyrelsen af 25. februar 2020, at:¹³

”Praksis for selve proportionalitetsbetragtningerne i forhold til BAT er ikke ændret i de nye regler efter 1. august 2017. Det vil sige, at princip om at enkeltteknologier med reduktionsomkostninger, der overstiger ca. 100 kr. pr. kg. reduceret N, ikke bør indgå i vurderingen, er fortsat gældende. Foruden at meromkostningen i forhold til de samlede produktionsomkostninger ikke bør overstige ca. 1 % for malkekøer.”

Miljø- og Fødevareklagenævnet forstår Miljøstyrelsens udtalelse sådan, at det er styrelsens opfattelse, at der i forbindelse med proportionalitetsvurderingen i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 25, stk. 5, kan lægges vægt på, om omkostningerne ved implementeringen af en teknologi eller et virkemiddel overstiger ca. 100 kr. pr. kg reduceret N, og om meromkostningen i forhold til de samlede produktionsomkostninger overstiger 1 % for malkekøer.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har som følge heraf foretaget en vurdering af, hvilke omkostninger, der må antages at være forbundet med implementeringen af de mulige teknologier og virkemidler på husdyrbruget, herunder om omkostningerne må antages at overstige, hvad der vil være proportionalt. Nævnet har til brug for denne vurdering anvendt oplysninger fra Danmarks Statistik, Økonomien i Landbrugets produktionsgrene for perioden 2011-2014 om produktionsomkostningerne pr. årsko, Miljøstyrelsens notat om Forudsætninger for de økonomiske beregninger ved forsuring, malkekvæg, maj 2011, Miljøstyrelsens Teknologiblاد for Fast overdækning af gyllebeholder, samt Videnskatalog over kvægstaldgulve med 4 % ammoniakfordampning, version 5, 2012. Nævnet anslår på den baggrund, at implementering af gylleforsuring på husdyrbruget vil medføre en meromkostning på ca. 2 % af produktionsomkostningerne, at en ændring af staldsystemet fra senge-stald med spalter til fast drænet gulv med skraber og ajledræn vil medføre en meromkostning på ca. 1,6 % af produktionsomkostningerne, og at implementering af fast overdækning på husdyrbrugets gyllebeholdere vil medføre en omkostning på ca. 190 kr. pr. kg reduceret N.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder på den baggrund ikke grundlag for at tilsidesætte Lemvig Kommunes vurdering af, at det ikke vil være proportionalt at implementere de mulige teknologier og virkemidler på husdyrbruget, idet omkostningerne ved implementeringen heraf må antages væsentligt at overstige ca. 100 kr. pr. kg reduceret N eller ca. 1 % af de samlede produktionsomkostninger – også selvom det tages i betragtning,

---

¹³ Link hertil: <https://husdyrvejledning.mst.dk/helpdesk/helpdesk-svar/bat/bat-proportionalitetmarginalomkostninger-vs-de-samlede-omkostninger/>.

at nævnets overslag naturligvis er behæftet med en vis usikkerhed, idet der således umiddelbart er tale om overskridelser på mellem 60 % og 100 %. Miljø- og Fødevareklagenævnet finder herefter ikke grundlag for at tilsidesætte Lemvig Kommunes vurdering af, at bestemmelsen i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 25, stk. 5, kan anvendes, hvorefter det ansøgte projekt kan tillades på trods af overskridelsen af BAT-kravet.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker i øvrigt, at såfremt ansøger indsendte en ny ansøgning nu indeholdende helt samme projekt, ville både BAT-kravet for husdyrbrugets anlæg og den faktiske ammoniakemission fra husdyrbruget i ansøgt drift skulle beregnes ud fra de emissionsfaktorer, der fremgår af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, tabel 1, 2 og 3. BAT-kravet og den faktisk ammoniakemission ville med andre ord skulle beregnes ud fra samme emissionsfaktorer, og ville dermed være det samme, hvorfor projektet ville overholde BAT-kravet.

4.2.4 Ad 3) Lugtgener og anvendelsen af 50 %-reglen

Efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 24, stk. 1, jf. stk. 2, kan kommunalbestyrelsen ikke tillade etablering, udvidelse eller ændring af et husdyrbrug efter husdyrbruglovens § 16 b, hvis husdyrbruget med det ansøgte kan indebære væsentlig virkning på miljøet, som ikke kan imødegås med vilkår. Virkningen anses i alle tilfælde for væsentlig, hvis beskyttelsesniveauet for lugt, jf. §§ 31-33 og bilag 3, pkt. B, ikke kan overholdes.

Genekriterierne for husdyrbrugets lugtemission er fastlagt i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens §§ 31-33.

Af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, pkt. B, fremgår, at der skal beregnes en nødvendig geneafstand efter såvel Miljøstyrelsens Lugtmodel (Vejledning om tilladelse og godkendelse af husdyrbrug) som FMK-modellen (Vejledende retningslinjer for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde, FMK, 2. udgave maj 2002). Geneafstanden fastsættes i hvert enkelt tilfælde på baggrund af den længste geneafstand beregnet efter de to modeller.

Hvis den beregnede geneafstand er større end den faktuelle afstand fra anlægget til de omkringboende, skal der som udgangspunkt gives af-

slag, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 24, stk. 1, jf. stk. 2. Der fremgår dog følgende af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 33:

”Kommunalbestyrelsen kan i en godkendelse eller tilladelse efter §§ 16 a eller b i husdyrbrugloven konkret fravige geneniveauerne i § 31, hvis følgende betingelser er opfyldt:

- 1) Den vægtede gennemsnitsafstand til de områder og beboelsesbygninger, der er nævnt i § 31, er mere end 50 pct. af geneafstanden efter § 32, jf. bilag 3, pkt. B, for alle kombinationer af staldafsnit på husdyrbruget.
- 2) Lugtemissionen i det enkelte staldafsnit forøges ikke, medmindre
  - a) lugtemissionen samtidig reduceres tilsvarende eller mere i staldafsnit, som ligger nærmere de områder og beboelsesbygninger, der er nævnt i § 31, end det pågældende staldafsnit, eller
  - b) afstanden fra det staldafsnit, hvor lugtemissionen forøges, til de områder og beboelsesbygninger, der er nævnt i § 31, er mindst 200 pct. af den ukorrigerede geneafstand, jf. § 32, jf. bilag 3, pkt. B, beregnet på baggrund af alle staldafsnit på husdyrbruget.

Stk. 2. Forøgelse og reduktion, jf. stk. 1, nr. 2, beregnes for hvert staldafsnit som forskellen mellem nudrift og ansøgt drift beregnet ud fra de emissionsfaktorer, der er gældende på afgørelsestidspunktet.

Stk. 3. Nudriften fastlægges for hvert staldafsnit som den hidtil lovlige drift i henhold til tidligere meddelte miljøgodkendelser, tilladelser og anmeldelser, der er udnyttet, jf. § 50, og ikke efterfølgende er bortfaldet, jf. § 48, stk. 2 og 3, og § 49, stk. 2, samt husdyrbruglovens § 59 a, stk. 2.”

Kommunen skal dog i hvert enkelt tilfælde vurdere, om der er grundlag for at tillade det ansøgte på trods af overskridelsen af lugtgeneafstanden.

Det fremgår af den påklagede miljøtilladelse, at lugtgeneafstanden overholdes i ansøgt drift til nærmeste byzone og til nærmeste enkeltbolog uden landbrugspligt, hvorimod den beregnede geneafstand til nærmeste beboelse i samlet bebyggelse (Adr. 2) er større end den faktuelle afstand. Lugtberegningen viser dog, at lugtemissionen i de en-

kelte staldafsnit ikke forøges, og at afstanden til nærmeste beboelse i samlet bebyggelse (93,7 meter) er længere end 50 % af den beregnede geneafstand (148,8 meter). Lemvig Kommune har på den baggrund vurderet, at der for det ansøgte projekt kan dispenseres fra det fastlagte lugtgeneniveau, og at der kan meddeles tilladelse på trods af overskridelsen af lugtgeneafstanden.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har kontrolleret de standardiserede lugtberegninger foretaget i det elektroniske ansøgningssystem husdyrgodkendelse.dk, og finder ikke grundlag for at tilsidesætte Lemvig Kommunes vurdering af, at den vægtede gennemsnitsafstand til nærmeste beboelse i samlet bebyggelse er mere end 50 % af den beregnede geneafstand. Nævnet finder derfor, at den første betingelse i bekendtgørelsens § 33 er opfyldt.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder desuden, at den anden betingelse i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 33 er opfyldt, idet lugtmissionen i de enkelte staldafsnit ikke forøges. Nævnet har ved vurderingen lagt vægt på, at der er tale om eksisterende staldbygninger, og at produktionsarealerne med det ansøgte er uændrede i forhold til nudriften, jf. gennemgangen ovenfor i afsnit 4.2.2.

Efter Miljø- og Fødevareklagenævnets opfattelse følger der ikke af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 33 nogen retlig begrænsning af muligheden for at tillade et ansøgt projekt, selvom lugtgeneafstanden er overskredet, hvis blot de i § 33, stk. 1, nr. 1 og 2, anførte betingelser er opfyldt. Nævnet finder på denne baggrund ikke grundlag for at tilsidesætte Lemvig Kommunes vurdering af, at det ansøgte projekt kan tillades på trods af overskridelsen af lugtgeneafstanden.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker, at de vejledende geneafstande bygger på en forudsætning om "god staldhygiejne". Minimering af lugtgener fra stalde er således erfaringsmæssigt meget afhængig af god staldhygiejne, hvilket Lemvig Kommune har taget hånd om ved fastsættelse af vilkår 8.

4.3 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet stadfæster Lemvig Kommunes afgørelse af 2. maj 2018 om miljøtilladelse til hold af malkekvæg med opdræt på Adr. 1, 7660 Bækmarksbro, med følgende ændring:

Vilkår 1 ændres til:

”1. Produktionsareal

Staldafsnit	Produktion/dyr og stald-kategori	Produktionsareal, m ²
Tilbygning ko-stald (stald 4)	Malkekøer, køer og stude. Sengestald med spalter (kanal, linespil)	923
	Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	134
Småkalvestald (stald 5)	Kalve (under 6 mdr.). Dybstrøelse	232
Eksisterende ko-stald (stald 3)	Malkekøer, kvier og stude. Sengestald med spalter (kanal, bagskyl eller ringkanal)	745
	Malkekøer, kvier og stude. Dybstrøelse	20
I alt		2.054

”

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet senest 6 år efter Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse, jf, husdyrbruglovens § 59 a, stk. 1.

Afgørelsen erstatter Miljø- og Fødevareklagenævnets tidligere afgørelse af 4. maj 2021.

...”

A har forklaret, at han ejer og bor på ejendommen på Adr. 2 . Den omhandlede landbrugsejendom ligger lige over for ham på Adr. 1 . Han købte sin ejendom i 2005, og efter at han havde fået den godkendt som bolig og sat den i stand, flyttede han ind på den i 2006. Der så det ud, som man kan se på kortet i den samlede fils side 148. Ejeren af landbrugsejendommen anmodede i 2010 om en meget stor udvidelse og tastede en helt forkert afstand ind i systemet. Han brokkede sig, og ejeren af landbrugsejendommen fik derefter afslag. I 2011 søgte ejeren af landbrugsejendommen igen om udvidelse, nu under anvendelse 50%-reglen, men han undlod i den forbindelse at indregne en tredjedel af sine dyr, hvorefter han fik tilladelsen i 2012. Det var et vilkår, at staldene skulle være tomme i sommermånederne, men det vilkår overholdt ejeren ikke. I 2017 skiftede ejeren dyrtype til goldkøer, som ikke indgik i hans lugtberegninger. Han er generet af lugten. Han kan ikke hænge sit tøj ud til tørre. Han kan ikke sove med sit vindue åbent og han kan ikke lufte ud som alle andre. Der er gardiner i staldene, men de er stort set aldrig lukkede. Ejeren ændrede indretning for at kunne sætte goldkøer ind. Han sendte alle mål ind til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Det endte ikke med at se ud som på fotoet i den samlede fils side 148. Den lille mellembbygning blev etableret i første om-

gang. Plantegningen i den samlede fils side 169 svarer slet ikke til de faktiske forhold. Han har klaget til Lemvig Kommune gentagne gange over lugtgener, blandt andet i december 2010 og senere, f.eks. den 6. maj 2013, hvor han sagde til kommunen, at ejeren ikke tømte stalden for dyr. Det var altid pr. telefon, han klagede.

Parternes synspunkter

A har i sit påstandsdokument anført:

" ...

ANBRINGENDER

Til støtte for de nedlagte påstande gøres følgende gældende.

Der er sket skift i dyrehold i strid med den meddelte tilladelse. Der er nu goldkøer i stald-afsnittet vendt mod sagsøger, hvor der i henhold til tilladelse skulle være tomt for dyr i 5 måneder om året. Skift i dyretype forudsætter en ny miljøgodkendelse. Skift i dyretype er aldrig blevet lovliggjort, hvorfor tilladelsen er udarbejdet på et faktisk forkert grundlag.

Goldkøer har generel større emission end kvier, allerede fordi det er større dyr.

BAT

Der er foretaget en BAT-vurdering i forbindelse med tilladelsen.

En BAT-vurdering er en vurdering af, om forureningsemissionen imødekommes ved bedst tilgængelig teknik på området.

Det fremgår af BAT-vurderingen, at kvægbruget overskrider de maksimale grænseværdier. Der er derfor foretaget en fravigelse ved Husdyrlovbekendtgørelsens § 24, stk. 5.

Det bestrides, at der foreligger sådanne særlige omstændigheder, der hjemler en fravigelse efter Husdyrlovbekendtgørelsens § 24, stk. 5, som anført i tilladelsen.

Endvidere er ammoniakberegningen lavet forkerte, idet tomgangsopgørelsen forudsætningsvis er forkert, ligesom staldindretningen er ændret, idet der nu er åbne sider på staldbygningen. Ved en halvåben stald indkapsles emission i mindre grad. Endvidere er der ikke taget højde for samkøringen af besætningen i forbindelse med malkning.

Det følger af tilladelsen, at sagsøgte, modsat Lemvig Kommune, har beregnet BAT niveauet lavere, således BAT-niveauet ligger under grænseværdierne.

Sagsøgte har begrundet beregningsændringen med, at spalteskrabere ikke længere er et vilkår efter Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3. Betydningen heraf er dog tvivlsom i forhold til sagsøgtes tilladelse, idet spalteskrabere alene har betydning for fravigelse efter dagældende Husdyrgodkendelsesbekendtgørelse § 24, stk. 5 (bkg nr. 1380 af 30.11.2017). Den beregningsmæssige værdi og betydning er ukendt og ikke tilstrækkelig belyst i tilladelsen.

Henset hertil bestrides korrektheden af den foretagne beregning af emissionsværdien. Beregningen, herunder enhedsangivelse, vægtning og mellemregninger er ukendt, uagtet sagsøger i tilladelsen anfører, at disse er foretaget.

Det fremgår endvidere af tilladelsen, bilag 2, side 11 nederst, "Den faktiske ammoniak-emission fra det ansøgte vil på den baggrund være den samme som BAT-kravet." Der ses ikke i sagsøgers ihændehavende materiale at være foretaget en måling af ammoniakemission. Sagsøger skal derfor gøre gældende, at det anførte er udokumenteret, hvorfor afgørelsen bygger på en væsentlig mangel. Sagsøger er kun bekendt med, at ammoniakemissionen har været beregnet - omend med fejl.

Lugt

Lugtvilkår fremgår af tilladelsens side 19.

Sagsøger bor mindre end 50 meter (47 meter) fra kvægbrugets nærmeste staldbygning med kreaturer, hvorfor afstandskravet til nærmeste enkeltbeboelse, sagsøger, ikke er overholdt.

Sagsøgte har, i forbindelse med muligheden for at kunne meddele tilladelse til udvidelsen af kvægbruget, kreativt beregnet et 'lugtcentrum' med midtpunkt midt i kvægbruget uden at inkludere lugtgener i sin helhed.

Sagsøgte har med andre ord målt fra 'midten af cirklen der udgør lugtcentrum' og ikke fra lugtcentrums nærmeste punkt i forhold til sagsøger.

Det er sagsøgers forståelse, at det er hele det lugtemissionerende område, stalden hvor der forefindes kvæg, der inkluderes i fastlæggelsen af emissionsområdet – af sagsøgte benævnt lugtcentrum.

Det gøres gældende, at lugtberegningsmodellen ikke kan anvendes således, allerede af den grund, at det naturligtvis ikke vil lugte mindre hos sagsøger, blot fordi kvægbruget opførte staldbygning et vilkårligt sted på matriklen, der ligger længere væk end eksisterende stald, hvorved lugtcentrum – ifølge sagsøgte – ville flytte sig længere væk fra sagsøger.

Det fremgår endvidere af tilladelsen side 21, at der ikke skulle være klaget over lugt.

Det er ikke korrekt.

I 2012 tilskrev sagsøger Kommunen i forbindelse med forhøring, at denne var stærk generet af lugt og stank.

I sommeren 2013 klagede sagsøger over lugtgener, da kvægbruget ikke – som betinget i tidligere tilladelse, havde tømt stalden i sommerhalvåret.

Den 05.09.2017 påklagede sagsøger lugtgener.

Det fremgår endvidere, at staldarealet grænsende op til sagsøgers grund skal rengøres, hvilket ikke er muligt al den stund, at godkendelsen omfatter tilladelse til ophold af gold-køer og kvier på skift.

Sagsøgte har fastholdt, at den foretagne vurdering/beregning af 'lugtcentrum' er korrekt.

Sagsøger skal gøre gældende, at sagsøgte ikke konkret har forholdt sig til, hvorvidt der burde benyttes et andet punkt til beregningen.

Det er helt oplagt i en situation som nærværende, hvor sagsøger bor ualmindelig tæt på nærmeste staldbygning, at der ved staldbygninger af denne størrelse, ud fra en konkret vurdering bør benyttes et alternativt og langt mere retvisende geografisk beregningspunkt end det faktisk anvendte.

Det følger i almindelighed af hjemmelsgrundlaget for dagældende bekendtgørelse (bkg nr. 1380 af 30.11.2017), at de underliggende hensyn til miljø og omkringboende skal sikres på en formålstjenlig måde og på et relevant juridisk grundlag.

En matematisk opstillet beregningsmodel der tillader, at produktionsarealet (staldbygningen) blot kan udvides i størrelse på det punkt, der lægger fjernest fra nærmeste nabo, kan bevirke at emissionsafstands-

krav overholdes, uagtet nærmeste kreatur både før og efter udvidelsen står i samme afstand til nærmeste nabo, er i strid med både formål og intentioner med hjemmelsgrundlaget for bekendtgørelsen.

Endvidere er det selvsagt åbenbart, at nærmeste kreatur til naboen – og øvrige kreaturer - ikke udleder mindre, tværtimod, fordi staldbygningen udvides og der indsættes yderligere dyr i stalden.

Den anvendte udregningspraksis medfører i øvrigt den bizarre situation, forudsat øvrige forhold i det væsentligste er uændret, at ansøgeren/mælkeproducenten ikke kan ændre i eller bortfjerne den del af stalden, der ligger placeret geografisk fjernest fra sagsøger, idet beregningscentrum herved 'kommer for tæt på' sagsøgers ejendom. Ansøgeren er på sin vis bundet af besætningens størrelse, og kan ikke ud fra ovenstående fremgangsmåde skære ned i besætningens størrelse.

Det synes derfor åbenbart, at der ved behandlingen af ansøgningen skal ske en konkret og individuel vurdering på baggrund af de faktiske omstændigheder.

De i bekendtgørelsens bilag anviste beregningsmodeller og -systemer bør benyttes som tillæg til vurdering. Modellerne bør ikke stå alene ved vurderingen af påvirkningen af omgivelserne.

Sagsøger gør desuden gældende, at lugtcentrum i stipladsmodellen efter en konkret vurdering bør fastsættes til nærmeste stipladspunkt i forhold til sagsøger.

Sammenfattende

Samlet er der ved den meddelte tilladelse en flerhed af forhold, der ikke er tilstrækkeligt belyst. Der burde henset til sagsøgers vedvarende klager og indsigelser, havde været udarbejdet akkrediterede beregninger til brug for belysning af de nærmere faktiske forhold godkendelsen bygger på.

Der bør således som minimum udarbejdes beregning over støj- og lugtemission. Ansøgningsmaterialet skal endvidere tilpasses staldens faktiske indretning samt kvægbrugets drift og besætning.

Der bør, under hensyntagen til ovenstående, på det foreliggende grundlag ikke meddeles § 16b-miljøtilladelse.

Det gøres således endvidere gældende, at betingelserne i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 25, stk. 5 ikke er opfyldt, al den stund der

det for det første er udokumenteret, at kravet konkret ikke vil være proportionalt som følge af den eksisterende indretning og drift, og for det andet at tilladelsen ikke vedrører den eksisterende indretning og drift, men derimod en udvidelse af driften.

Sagsomkostninger

Sagsøgte meddelte den 16.05.2022, at sagsøgte ville genoptage behandlingen i afgørelsen den 04.05.2021. Sagsøgte kom senere med en ny afgørelse.

Sagsøgte anfører desuden, at genoptagelse er sket af egen drift. Det forekommer en anelse søgt og utroværdigt, al den stund beslutningen om genbehandling er fremkommet efter der blev udtaget stævningen i sagen og efter procesveksling.

Sagsøgte har dermed efterkommet sagsøgers oprindelige subsidære og tertiære påstand. Det har for sagsøgtes ændring af sin afgørelse været nødvendigt med udtagelse af stævning, hvorfor det skal tillægges betydning ved udmåling af sagsomkostninger, at sagsøgte defacto har taget bekræftende til genmæle overfor sagsøger for så vidt angår den oprindelige subsidære og tertiære påstand.

..."

Miljø- og Fødevareklarenævnet har i sit påstandsdokument anført:

" ...

3. ANBRINGENDER

....

Som anført i nævnets processkrift A, afsnit 2.1, er nævnet indforstået med, at den omstændighed, at nævnet af egen drift genoptog klagesagen og har truffet fornyet afgørelse i sagen, bør indgå som et moment ved rettens fastsættelse af sagsomkostninger.

3.2 Anbringender til støtte for påstandene om frifindelse

Sagsøger har nedlagt en principal påstand om, at nævnet skal anerkende, at der skal meddeles afslag på ansøgningen om § 16 b-tilladelse i henhold til bl.a. afgørelsen af 31. maj 2022.

Miljø- og Fødevareklagenævnet antager, at sagsøger med den principale påstand ønsker dom for, at nævnets afgørelse af 31. maj 2022 er ugyldig.

3.2.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er lovlig og gyldig

Til støtte for påstanden om frifindelse gøres det overordnet gældende, at Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 31. maj 2022 (bilag L) er lovlig og gyldig. Nævnet har med rette stadfæstet Lemvig Kommunes miljøtilladelse af 2. maj 2018 (bilag 1) samt ændret vilkår 1.

Afgørelsen er ikke truffet på et mangelfuldt eller fejlagtigt grundlag, og den er ikke behæftet med mangler, som medfører, at afgørelsen er ugyldig.

Der er ikke under retssagen fremkommet væsentlige nye oplysninger af betydning for sagen, som kan føre til, at Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse skal tilsidesættes som ugyldig.

Det bemærkes i den forbindelse, at oplysningen om, at den ene kostald er en delvis åben stald, er indgået i Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af sagen. Det fremgår således af situationsplanen i ansøgningen om miljøtilladelse (bilag 1, underbilag 3), at stalden har halvåbne sider, jf. oplysningerne på planen om, at sidemuren består af 29 cm isoleret mur i en højde af 100 cm, og at der herover er et gardin. Der henvises desuden til nævnets afgørelse af 11. januar 2022 (bilag A, pkt. 3.2), hvor nævnet om sagsøgers genoptagelsesansøgning har anført, at *”ansøgningen om genoptagelse omhandler forhold omkring staldbygningens konstruktion, der var kendt på afgørelsestidspunktet, og som derfor i fornødent omfang er indgået i nævnets overvejelser i forbindelse med sagens behandling. Nævnet finder således ikke, at der er grundlag for at ændre vurderingen i nævnets afgørelse af 4. maj 2021.”*

Der henvises derfor i det hele til begrundelsen i nævnets afgørelse (bilag L, afsnit 3).

Til sagsøgers anbringender bemærkes herudover følgende:

3.2.2 Det fastlagte produktionsareal er beregnet korrekt

Det fremgår af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 2, nr. 4, jf. bilag 3, pkt. C, nr. 1 og 2, at produktionsarealet er det areal i fast placerede husdyranlæg, hvorpå dyrene kan opholde sig og har mulighed for at afsætte gødning, og som dyrene ikke kun har kortvarig adgang til. Nævnet har ikke fundet grundlag for at tilsidesætte Lemvig Kommunes fastlæggelse af produktionsarealet.

Sagsøger har ikke under retssagen bestridt selve opgørelsen af produktionsarealet, og nævnet har i både svarskriftet og duplikken opfordret sagsøger til at bekræfte dette. Sagsøger har imidlertid ikke besvaret denne opfordring. Som anført i processkrift 1 må retten derfor lægge til grund, at sagsøger ikke har indsigelser i forhold til opgørelsen af arealet.

3.2.3 Det ansøgte projekt overholder det beregnede BAT-krav

Det gøres gældende, at Miljø- og Fødevareklagenævnet med rette har fundet, at det ansøgte projekt kan tillades på trods af overskridelsen af BAT-kravet, idet der er tale om et sådant særligt tilfælde, at en fravigelse har hjemmel i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 25, stk. 5. Vurderingen er ikke foretaget ud fra et mangelfuldt eller fejlagtigt grundlag, og den er ikke behæftet med fejl eller mangler, som medfører, at afgørelsen skal tilsidesættes som ugyldig. Der henvises til nævnets begrundelse i afgørelsen af 31. maj 2022 (bilag L), afsnit 4.2.3.

Det bestrides, at det er udokumenteret, at fastholdelse af BAT-kravet vil være uproportionalt.

Der henvises i den forbindelse til, at kommunen i sin proportionalitetsvurdering har forholdt sig til de teknologier og virkemidler, der ville kunne implementeres på det konkrete anlæg. Der henvises desuden til, at Miljø- og Fødevareklagenævnet i afgørelsen af 31. maj 2022 (bilag L, side 15) har foretaget en vurdering af, hvilke omkostninger, der må antages at være forbundet med implementeringen af de mulige teknologier og virkemidler på husdyrbruget, herunder om omkostningerne må antages at overstige, hvad der vil være proportionalt.

Det bestrides tillige, at tilladelsen ikke vedrører den eksisterende indretning og drift.

Der henvises til, at der ikke foretages bygningsmæssige ændringer på ejendommen, og at der således ikke sker ændringer eller udvidelser af produktionsarealets størrelse i forbindelse med den meddelte miljøtilladelse. Der er alene tale om, at produktionen overgår til ny regulering efter produktionsareal (stiplads-modellen). Stipladsmodellen, som betyder, at husdyrbrugets produktionsramme fastsættes ud fra et antal produktions-m², blev indført ved en ændring af husdyrbrugloven i 2017. Ifølge motiverne til loven³ bygger modellen på faglig viden om, at der er en tæt sammenhæng mellem ammoniakemissionen og de overflader i staldene, som dyrene har mere eller mindre konstant adgang til (produktionsarealet). Stipladsmodellen tager således afsæt i, at ammoniak-

missionen i højere grad er afhængig af produktionsarealet end det årligt producerede antal dyr, og at ammoniakemissionen fra en stald er relativt konstant uanset betydelige produktionsudsving.

3.2.4 Det ansøgte projekt overholder beskyttelsesniveauet for lugt

Det følger af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 24, stk. 1, at kommunalbestyrelsen ikke kan godkende eller tillade etablering, udvidelse eller ændring af et husdyrbrug efter §§ 16 a eller 16 b i husdyrbruksloven, hvis husdyrbruget med det ansøgte kan indebære væsentlig virkning på miljøet, som ikke kan imødegås med vilkår, jf. § 36, jf. §§ 34 og 35, eller hvis kravet om anvendelse af den bedst tilgængelige teknik i øvrigt ikke er opfyldt for så vidt angår IE-husdyrbrug. Virkningen anses i alle tilfælde for væsentlig, hvis beskyttelsesniveauet for ammoniak, jf. §§ 25-30 og bilag 3, pkt. A, eller beskyttelsesniveauet for lugt, jf. §§ 31-33 og bilag 3, pkt. B, ikke kan overholdes, jf. § 24, stk. 2.

Miljø- og Fødevareklagenævnet gør gældende, at kvægbruget overholder beskyttelsesniveauet for lugt, som dette er fastsat i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens §§ 31-33. Miljø- og Fødevareklagenævnet har kontrolleret de af Lemvig Kommune foretagne lugtberegninger, og nævnet har konstateret, at beregningerne er korrekte, herunder at lugtcentrum er fastlagt korrekt, og at den vægtede gennemsnitsafstand til nærmeste beboelse i samlet bebyggelse er mere end 50 % af den beregnede geneafstand. Der henvises til nævnets afgørelse (bilag L), afsnit 4.2.4.

Sagsøgers synspunkt om, at der som minimum bør udarbejdes beregning over lugtemission, er således allerede opfyldt.

Sagsøger gør herudover bl.a. gældende, at *"lugtberegningsmodellen ikke kan anvendes"*, og sagsøgte *"kreativt [har] beregnet et 'lugtcentrum' med midtpunkt midt i kvægbruget"*, og at den i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen bestemte beregning af lugtemission fra husdyrbrug ikke er retvisende. Dette bestrides.

Geneniveauerne for lugt er beregnet efter Miljøstyrelsens lugtmodel i odour units (OUE) og efter FMK-modellen i lugtenheder (LE), hvilket er i overensstemmelse med husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 31, stk. 1. Modellerne er beregningsmæssigt integreret i det digitale selvbetjeningssystem www.husdyr-godkendelse.dk, jf. husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, pkt. B. Det fremgår af bekendtgørelsens bilag 3, pkt. B, at den vægtede gennemsnitsafstand er gennemsnitsafstanden mellem centrum af stald-afsnittene og nærmeste punkt i de i husdyr-

godkendelsesbekendtgørelsens § 31 nævnte områder og beboelsesbygninger vægtet i forhold til lugtemissionen fra de enkelte staldafsnit. Der er tale om en beregningsmetode, der er baseret på faglig viden om lugtemission, og der er hverken i bekendtgørelsen eller konkret i nærværende sag grundlag for at fravige beregningsmetoden.

Det har herudover ingen betydning for nærværende sag, om sagsøger tidligere har klaget over lugtgener, da dette er et tilsynsspørgsmål, jf. også nedenfor, afsnit 3.2.6.

3.2.5 Sagsøgers anbringender vedrørende støj- og lysforhold kan ikke prøves i nærværende retssag

Som anført omhandlede sagen for Miljø- og Fødevarerklagenævnet (1) opgørelsen af produktionsarealets størrelse, (2) overholdelsen af kravet om anvendelse af BAT og (3) lugtberegninger, da det var disse spørgsmål, som sagsøger ønskede nævnets stillingtagen til under klagesagen. Der er intet sted i klagen anført noget om hverken støj- eller lysforhold.

Det fremgår desuden udtrykkeligt af Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse af 31. maj 2022 (bilag L), at nævnet alene har taget stilling til disse klagepunkter, jf. afsnit 4.1 i afgørelsen.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet har ikke taget stilling til støj- og lysforhold, og da der ikke i sagen for nævnet var klaget over disse forhold, var nævnet berettiget til at begrænse sin prøvelse i overensstemmelse med klagen. De nævnte anbringender kan herefter ikke efterprøves i nærværende sag, jf. § 11, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet⁴ samt UfR 2021.3664 H.

I replikken, side 2, har sagsøger anført, at sagsøger må tiltræde, at anbringender om støj- og lysgener ikke kan prøves i nærværende retssag. Miljø- og Fødevarerklagenævnet forstår det af sagsøgers anførte således, at anbringenderne herom er frafaldet.

3.2.6 Sagsøgers anbringender vedrørende eventuelle vilkårsovertrædelser kan ikke prøves i nærværende retssag

Det fremgår af husdyrbruglovens § 48, stk. 1, at tilsynsanliggender ikke kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Det er et tilsynsanliggende, om vilkår i godkendelser efter husdyrbrugloven overholdes, som det påhviler Lemvig Kommune som tilsynsmyndighed at påse bliver overholdt.

Der kan således ikke i en retssag anlagt mod Miljø- og Fødevareklagenævnet tages stilling til, hvorvidt kvægbrugets aktiviteter udøves i strid med den meddelte miljøtilladelse, som ellers anført i stævningen, side 5. Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker dog, at der ikke i miljøtilladelsen af 2. maj 2018 (bilag 1) er fastsat vilkår om, at nærmere bestemte kvier skal være udegående 5 måneder om året. Et sådant vilkår fremgik af miljøgodkendelsen af 14. februar 2012 (bilag B)5, som nu er erstattet af miljøtilladelsen af 2. maj 2018.

..."

Parterne har under hovedforhandlingen nærmere redegjort for deres opfattelse af sagen.

Retten begrundelse og resultat

A findes ikke at have godtgjort, at Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er truffet på et forkert faktisk grundlag, idet retten herved særligt bemærker, at staldenes halvåbne vægge fremgår af ansøgningsmaterialet til miljøtilladelsen.

Retten finder ikke grundlag for at tilsidesætte Miljø- og Fødevareklagenævnets tiltræden af Lemvig Kommunes manuelle beregning af den faktiske ammoniakemission fra det pågældende husdyrbrug i ansøgt drift, og retten finder heller ikke grundlag for at tilsidesætte Miljø- og Fødevareklagenævnets vurdering af, at der – af de grunde som Miljø- og Fødevareklagenævnet har anført - i det omhandlede tilfælde er grundlag for fravigelse af BAT-kravet i medfør af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 25, stk. 5.

At Miljø- og Fødevareklagenævnet i relation til proportionalitetsvurderingen har anvendt talmateriale og beregningsmetoder, der ikke er fremført af ansøgeren til miljøtilladelsen, kan ikke anses som en sagsbehandlingsfejl.

Lugtberegningerne er standardiserede og foretages i det elektroniske ansøgningsystem, og A har ikke påvist grunde der kan føre til, at lugtberegningsmodellerne ikke kan anvendes i det konkrete tilfælde.

Retten finder ikke grundlag for at tilsidesætte Miljø- og Fødevareklagenævnets tiltræden af Lemvig Kommunes beregninger mv. vedrørende lugt og afstande, herunder i relation til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 33, stk. 1, nr. 1, Da lugtemissionen i de enkelte staldafsnit med det ansøgte ikke vil forøges, er tillige betingelsen i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 33, stk. 1, nr. 2, opfyldt, og henset til det af Miljø- og Fødevareklagenævnet anførte om, at der er tale om eksisterende staldbygninger, og at produktionsarealerne med det ansøgte er uændrede i forhold til nudriften, finder retten ikke grundlag for at tilsidesætte Miljø- og Fødevareklagenævnets anvendelse af husdyrgodkendelsesbe-

kendtgørelsens § 33, stk. 1, til at tillade det ansøgte trods overskridelsen af gen-niveauerne for lugt i bekendtgørelsens § 31.

Med bemærkning om, at det af A s anførte om anden brug end tilladt af den omhandlede bedrift, vedrører et tilsynsspørgsmål og ikke kan føre til andet resultat, tages Miljø- og Fødevareklagenævnets frifindelsepåstand herefter til følge.

Da A s anlagde nærvende sag, drejede den sig om Miljø- og Fødeva-reklagenævnets afgørelse af 4. maj 2021, som efterfølgende er blevet erstattet af afgørelsen af 31. maj 2022, som sagen derefter har drejet sig om. Miljø- og Føde-vareklagenævnet har erklæret sig indforstået med, at den omstændighed, at nævnet af egen drift genoptog klagesagen og traf fornyet afgørelse i klagesagen, bør indgå som et moment ved rettens fastsættelse af sagsomkostningerne. Sa-gen, der efterfølgende har omhandlet afgørelsen af 31. maj 2022, tabes af A .

Efter det anførte skal ingen af parterne betale sagsomkostninger til den anden part.

THI KENDES FOR RET:

Miljø- og Fødevareklagenævnet frifindes.

Ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part.